

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-247

13.4.2023

KLP Skadeforsikring AS

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Løft av person - flere beskrivelser - arbeidsulykke - skadelige arbeidsprosesser - yfl. § 11 (1) a og c.

Forsikrede jobbet som ufaglært assistent i hjemmetjenesten og fikk smerter i ryggen 10.2.19. I tidsnære journaler var hendelsen beskrevet som tungt løft/bæring av bruker som hadde falt. I epikrise fra september 2019 var det for første gang nevnt at han tok en pasient i et fall, og i skademeldingen innsendt omtrent to år etter hendelsen opplyste han at han skulle hjelpe opp en bruker som seg sammen i beina etter å ha blitt hjulpet opp. I klageomgangen opplyste forsikrede at brukers ben slapp plutselig og uventet og at han falt over forsikrede, som tok imot ham i ren refleks. Selskapet la til grunn beskrivelsen i skademeldingen, og avslo kravet da det ikke forelå en arbeidsulykke. Nemnda bemerket at saken måtte vurderes i lys av de tidsnære opplysningene og konkluderte med at forsikrede ikke hadde sannsynliggjort en hendelse som kunne anses som en arbeidsulykke verken etter det markerte eller det avdempende ulykkesbegrepet. Nemnda kunne heller ikke se at løftet i aktuelle sak kunne betegnes som en skadelig arbeidsprosess. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede fikk smerter i ryggen på jobb 10.2.19.

I journal av samme dato fremgår at forsikrede ringte legen før han fikk time:

(...) Pas som er ansatt i hj spl har løftet tungt i forbindelse med jobb og har etterpå fått sterke smerter i ryggen og har stråling ned i bena (...)

I notat etter konsultasjon samme dag står det:

(...) løftet en pas i dag på jobben. Beskriver smertene som akutt innsetende med utstråling ned i begge underekstremitetet mest venstre side.

Dagen etter står det:

(...) skulle bære en pasient som hadde falt, hogget plutselig i nedre del i ryggen. (...)

I inntakstjournal på ortopedisk avdeling 12.2.19 fremgikk om hendelsen kun at han fikk smertedebut "ifbm løft på jobb 10.02"

I henvisning til spesialist "ortopedisk kirurgi" 12.2.19 fikk forsikrede diagnosen "ryggsyndrom med smerteutstråling", "ischias sin ac", og det står at han fikk "Akutt traumatisering av ryggen ved løft på søndag"

I epikrise etter innleggelse på ortopedisk avdeling 12.2.19-15.2.19 var det notert følgende under "årsak til innleggelse":

(...) som innlegges grunnet lumbale ryggsmarter med utstråling til venstre underekstremitet. Smertene debuterte etter at han skulle løfte en pasient på jobb søndag 10.02.19. (...)

I oppfølgingsplan ved sykemelding 27.5.19 står det om Ordinære arbeidsoppgaver:

har vikariat ved hjemmetjenesten ..., 60% stilling tom 31.5.2019. Han skal videre ha ferievikariat sommeren 2019 samme sted. Ordinære arbeidsoppgaver, praktisk og personlig bistand til brukere i private hjem etter vedtak, herunder også rengjøring.

Nav godkjente "akutte ryggsmarter" som yrkesskade i vedtak 8.7.19. Under begrunnelsen for vedtaket fremgår at vedtaket er gjort etter ftrl. § 13-3.

I epikrise 20.9.19 fremgikk at forsikrede jobbet i hjemmetjenesten, samt at han var ufaglært. Videre:

10.feb 2019 tok han en pasient i et fall, fikk plutselig strålesmerter til underekse. Jobbet resten av vaken, etter jobb vansker med å reise seg og ble sendt på legevakten.

Den 28.4.21 fremgikk følgende om skadehendelsen i poliklinisk notat:

(...) Plagene hans startet da han var i hjemmetjenesten og tok imot en fallende pasient og kjente at noe skjedde i ryggen. Siden har han hatt varierende plager i ryggen og underekstremitetene, nå er det kun ryggen ned i venstre underekstremitet som er plagsomt.

(...)

Vurdering: 26 år gammel mann som har slitt med prolapsplager de siste 3 årene etter en slags arbeidsskade.

I perioden 6.6.21 til 16.12.21 var forsikrede hos legen flere ganger, og ble operert to ganger grunnet ryggproblemer. Det fremgår ingenting om det aktuelle hendelsesforløpet.

Forsikrede var i kontakt med selskapet på telefon 4.8.21, jf. brev fra selskapet til forsikrede 12.10.21.

I "henvisning" 25.8.21 fremgikk at forsikrede hadde "slitt med prolapsplager siden 10.2.2019", videre at plagene "oppstod i forbindelse med løft av tung pasient på jobb i hjemmetjenesten".

I udatert skademelding til selskapet skrev forsikrede at han skadet ryggen, at det var "overbelastning av muskler", og under "beskriv hendelsesforløpet så nøyaktig som mulig" var det notert:

Bruker falt. Forsøkte å hjelpe han opp. Bruker seg sammen i beina etter å ha bitt hjulpet opp. Forsøkte igjen og hjelpe bruker opp. Fikk smerter fra rygg og ned i begge ben.

Selskapet avsto kravet 12.10.21 etter å ha lagt følgende hendelsesforløp til grunn:

... du – på jobb 10.02.19 – som assistent i hjemmesykepleien forsøkte å hjelpe en bruker som hadde falt opp på beina igjen. Bruker seg sammen igjen i beina etter å ha blitt hjulpet opp. Du forsøkte igjen å hjelpe bruker opp og fikk da smerter fra rygg og ned i begge bein.

På bakgrunn av ovennevnte faktum kunne selskapet ikke se at det hadde skjedd "noe plutselig og uventet i det ytre i forbindelse med løftet". Selskapet kunne heller ikke se at hendelsen oppfylte kravet om en påkjenning eller belastning.

Forsikrede klaget på avslaget fra selskapet 20.11.21. I klagen skrev han:

Jeg ble kontaktet av sykepleier når jeg var på jobb, ble informert det var en bruker som hadde et fall i sin egen bolig. Når jeg ankom brukeren sin bolig så fant jeg brukeren liggende over vedkurven som var fullt med ved. Bruker var i store smerter. Jeg ringte til sykepleier for jeg trengte hjelp med å få bruker opp på beina. Sykepleier sa at hun ikke var tilgjengelig og at de andre som var i arbeid kunne ikke hjelpe. Bruker var helt fortvilet å var i store smerter. Jeg tok frem rullatoren som var ved siden av bruker som hjelpemiddel for å få bruker opp. Brukeren kom seg fort opp ved hjelp av meg og rullator. Alt virket bra med bruker. Jeg fulgte bruker mot sofaen og bruker sine bein slapp plutselig og uventet. Jeg tok i mot bruker som falt over meg i ren refleks og det endte med at jeg fikk strømminger ned i begge bein fra rygg.

Selskapet avsto kravet på nytt 21.12.21.

I klagen til FinKN mottatt 22.6.22 er det beskrevet at skaden oppsto som følge av at forsikrede "tok imot en pasient som falt" og at han "bisto en pasient da pasienten faller over ham, og han tar

imot pasienten under fallet".

I legeerklæring 26.8.22 fremgikk bl.a. at forsikrede var 100 % sykemeldt frem til sykepengerettighetene opphørte 31.1.20, og at han så fikk innvilget AAP. Legen bekreftet at forsikrede aldri hadde vært frisk fra ryggskaden, selv om Nav friskmeldte han til arbeidsformidling på tross av legens sykemelding.

Forsikrede fremla kopi av vedtak fra Nav om 50 % yrkesskadefordel på AAP-ytelser datert 3.1.23, og en forklaring av forløpet datert 25.1.23:

Når jeg skrev

"Bruker falt. Forsøkte å hjelpe han opp. Bruker seg sammen i beina etter å ha bitt hjulpet opp. Forsøkte igjen og hjelpe bruker opp. Fikk smerter fra rygg og ned i begge ben."

Bruker hadde et fall, fikk han opp på beina sine. Bruker mister kraft i beina ETTER å ha blitt hjulpet opp.

Når beina hans svikter han, så tar jeg imot bruker uten å tenk meg om. Når noe nærme faller, så er det ren refleks å strekke armene sine ut for å stanse det som faller.

Jeg ble ringt av sykepleier at det var en pasient som hadde falt å at det var jeg som måtte kjøre hjem til han å få han opp. Jeg var ikke der når bruker hadde falt. Jeg fant bruker liggende på vedkubber. Det skal være journalført den dagen på bruker å noe av hendelsen. Prøvde å hjelpe bruker så godt jeg kunne. Det er grunnen får at jeg ble skadet på jobb og er enda i dag. (...) Jeg hadde jobbet i hjemmetjenesten i 1 år og har ingen utdanning.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har vært utsatt for en yrkesskade, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a, jf. ftrl. § 13-3. Subsidiært etter yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Det foreligger en plutselig og uventet hendelse eller begivenhet, som klart faller inn under begrepet arbeidsulykke, jf. skadebeskrivelsen og Navs vurdering. Det er ikke tvilsomt at det er tunge løft av pasienter/brukere, og at dette er normalt for arbeidet. I denne saken falt imidlertid pasienten plutselig over forsikrede da han bisto pasienten, og forsikrede tok imot pasienten under fallet. Fallet var overraskende, og det var utenfor arbeidstakers kontroll.

Det foreligger uansett en belastning utover det som er normalt for arbeidet, slik at skaden fanges opp av det avdempede yrkesskadebegrep. At en pasient plutselig faller er utenfor det som kan forventes eller er normalt for arbeidet. Det er tale om "løft som ligger utenfor arbeidstakerens normale arbeidsoppgaver, eller løft i en vanskelig arbeidsstilling eller under andre ugunstige omstendigheter", Rt-2007-882 avsnitt 39.

Saken skiller seg fra avgjørelse 2022-378, da løftet her ikke er knyttet til toalettbesøk eller annen arbeidsprosess hvor det kan være mer påregnelig at det blir tunge løft. Det er også noe annet når en ung arbeidstaker, alene (i motsetning til to i nemndsavgjørelsen) må hindre at en bruker plutselig faller i gulvet fordi beina svikter, og at dette skjer uten at det knyttes til annet enn at han skulle hjelpes inn i hus. Ellers er løft av mennesker i seg selv utfordrende, og det må særlig gjelde når en bruker har falt ute, og det verken er hjelpemidler eller annet tilgjengelig. Men i vår sak er ulykken ikke knyttet til at bruker ble løftet opp fra bakken, men at han etter at han var hjulpet inn i gåstol, plutselig siger sammen. At en bruker siger sammen, kan også beskrives som at beina svikter under vedkommende. Ikke at han begynte å sige sammen. Selv om Navs vurdering ikke er bindende for selskapet eller nemndas vurdering, er det ikke tvilsomt at dette iht. praksis kan tillegges vekt.

I avgjørelse 2018-725 er det vist til en hendelse hvor en ustø pasient falt over forsikrede, som nemnda uttalte var en yrkesskade. Avslag ble da gitt grunnet manglende dokumenterte akutt- og brosymptomer. I avgjørelse 2020-764 ble det også vurdert om det foreligger en arbeidsulykke, og nemnda bemerket at "forsikrede foretok et planlagt løft, herunder at det lå innenfor forsikredes

arbeidsoppgaver å løfte brukere som hadde falt opp fra gulvet." I denne saken er det ikke snakk om et planlagt løft, men en bruker som siger sammen. Det foreligger således en uventet og plutselig hendelse, og som uansett er en hendelse utover det som anses som normalt for arbeidet. Det er for øvrig behandlet flere saker i nemnda hvor det i forbindelse med tilsvarende hendelsesforløp ikke er omtvistet at det foreligger en yrkesskade, men hvor avslag begrunnes med manglende årsakssammenheng, se bl.a. FSN-7095 og FSN-7099. Det er altså ikke en entydig nemndspraksis om at denne type hendelser ikke kan godkjennes som yrkesskade.

Subsidiært må hendelsen anses som en arbeidsoperasjon ved at han skal få en pasient over i sengen, og i forbindelse med dette svikter beina slik at pasienten faller over ham, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav c. Hendelsen ligger nært opp til det yfl. § 11 bokstav a dekker, og fanges dermed opp av bokstav c, jf. Rt-2008-1646. Slike skader er arbeidsgiver den nærmeste til å bære risikoen for. På samme måte som i Rt-2008-1646 er det i denne saken snakk om tungt løft/mottak av pasient som faller. Løftet/det å ta imot pasienten var et typisk utslag av en risikofylt arbeidsoperasjon under utføring av arbeidsprosesser. På tilsvarende måte som etter ulykken i Rt-2008-1646, er det forutsatt at tunge løft i helsevesenet utføres ved hjelp av løfteinnretninger eller med hjelp av flere pleiere. I denne saken var det ikke andre som kunne bistå ham med pasienten, og han løftet derfor pasienten alene og fikk vedkommende opp fra gulvet. Hendelsen er imidlertid knyttet til at da pasienten skulle hjelpes bort til sengen, falt vedkommende over ham. Det må også vektlegges at dette er en svært ung arbeidstaker, og de skadefølger hendelsen har gitt.

Selskapet har i det vesentlige anført at forholdet faller utenfor yfl. § 11. Forsikrede skadet seg etter "han 10.02.19 som assistent i hjemmesykepleien skulle hjelpe en bruker som hadde falt, opp på beina igjen". Slik selve hendelsen (løftet) er beskrevet i skademelding og medisinske dokumenter, kan selskapet ikke se at hendelsen (løftet) oppfyller vilkåret om en plutselig uventet ytre hendelse. Ikke enhver situasjon med løft, selv av pasienter, vil være å anse som en arbeidsulykke. Alminnelige løft, slik forklaringen i skademeldingen viser til, er normalt i vedkommende arbeid, og vil i henhold til retts- og nemndspraksis ikke anses som en arbeidsulykke, verken etter det markerte eller avdempende arbeidsulykkebegrepet. Se eksempelvis Rt-2007-882, LE-2017-17179 og FinKN 2015-287. Hendelsen (løftet) oppfyller ikke kravet om en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til yrket. Det var ikke knyttet spesielle risikomomenter til eller noe ekstraordinært ved det aktuelle løftet, og løftet ligger innenfor de normale arbeidsoppgavene til pleiemedarbeidere. Det var intet i den aktuelle prosessen den dagen som var særlig risikofylt eller som var ekstraordinært, overraskende eller utenfor arbeidstakerens kontroll. Det hele fremstår som en gjennomføring av en helt vanlig prosedyre, slik omsorgsarbeidere bedriver daglig, uten hastverk eller noen forstyrrende elementer.

Selskapet kan heller ikke se at hendelsen er en arbeidsulykke etter yfl. § 11 bokstav c. Det skjedde ikke noe uvanlig, og arbeidssituasjonen kan ikke sies å ha vært risikofylt.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har vært utsatt for en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a eller om tilfellet faller inn under yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Det er kravstiller, altså forsikrede, som har bevisbyrden for at vilkårene for erstatning er oppfylt. Innledningsvis bemerkes at Navs avgjørelser ikke er bindende for selskapenes vurdering etter yfl.

Det foreligger motstridende opplysninger om faktum i saken. Nemnda tar først stilling til hvilket faktum som må legges til grunn for vurderingen av hendelsen. I bevisvurderingen skal de tidsnære bevis tillegges størst vekt, jf. HR-2019-2336 avsnitt 35. Særlig gjelder dette tidsnære beskrivelser

foretatt av fagfolk for å få klarlagt en tilstand, som for eksempel nedtegnelser i legejournaler om funn og pasientens symptomer, jf. HR.2018-2344-A. Bevis som er tilkommet senere tillegges mindre vekt, spesielt opplysninger som har tilkommet etter at det oppsto uenighet med selskapet. Dette er i tråd med prinsippene Høyesterett har lagt til grunn for bevisvurderinger, jf. blant annet Rt-1998-1565, og er dessuten et utslag av nemndas skriftlige saksbehandling. For å sannsynliggjøre et faktum som ikke har støtte i den tidsnære dokumentasjonen, kreves som et utgangspunkt muntlige forhandlinger for de ordinære domstolene.

Forsikrede jobbet som assistent i hjemmetjenesten. I de mest tidsnære notatene fremgår det at forsikrede "løftet tungt", "løftet en pas" og at det da han "skulle bære en pasient som hadde falt, hogget plutselig i nedre del i ryggen", jf. notatene 10.2.19 og 11.2.19. At forsikrede skulle ta imot en pasient i et fall, fremgår første gang av epikrise 20.9.19, altså mer enn syv måneder etter hendelsen. I epikrisen er det notert at 10.2.19 "tok han en pasient i et fall, fikk plutselig strålesmerter".

I skademeldingen, som er skrevet over to år etter hendelsen, er hendelsen beskrevet slik:

Bruker falt. Forsøkte å hjelpe han opp. Bruker seg sammen i beina etter å ha bitt hjulpet opp. Forsøkte igjen og hjelpe bruker opp. Fikk smerter fra rygg og ned i begge ben.

Selskapet avsto kravet 12.10.21 etter å ha lagt følgende hendelsesforløp til grunn:

... du – på jobb 10.02.19 – som assistent i hjemmesykepleien forsøkte å hjelpe en bruker som hadde falt opp på beina igjen. Bruker seg sammen igjen i beina etter å ha blitt hjulpet opp. Du forsøkte igjen å hjelpe bruker opp og fikk da smerter fra rygg og ned i begge bein.

I klageomgangen beskrev forsikrede hendelsen som følger:

Jeg tok frem rullatoren som var ved siden av bruker som hjelpemiddel for å få bruker opp. Brukeren kom seg fort opp ved hjelp av meg og rullator. Alt virket bra med bruker. Jeg fulgte bruker mot sofaen og bruker sine bein slapp plutselig og uventet. Jeg tok i mot bruker som falt over meg i ren refleks og det endte med at jeg fikk strømminger ned i begge bein fra rygg.

Beskrivelsene av hendelsen har utviklet seg fra at skaden skjedde da forsikrede løftet tungt/skulle bære en pasient som hadde falt, til at brukeren ble hjulpet opp og alt virket bra, og at brukeren deretter falt over forsikrede. Forklaringen i klagen avviker fra de tidsnære beskrivelsene, og er gitt etter at tvist oppsto, og nemnda finner derfor at den ikke kan legges til grunn. Dersom forsikrede skal sannsynliggjøre et slikt faktum er det nødvendig med muntlig bevisførsel for en domstol.

I avslaget har selskapet lagt til grunn forklaringen i skademeldingen, og nemnda legger derfor dette faktum til grunn i det følgende. Nemnda forstår beskrivelsen i skademeldingen slik at brukeren ikke hadde falt helt ned på bakken, men begynt å sige ned da forsikrede igjen forsøkte å hjelpe brukeren opp. Det bemerkes at det ikke ville hatt avgjørende betydning for avgjørelsen om det ble lagt til grunn at brukeren hadde falt helt ned, før forsikrede hjalp han opp igjen.

Spørsmålet er etter dette om hendelsesforløpet er å anse som en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Det er sikker rett at begrepet arbeidsulykke i yfl. § 11 første ledd bokstav a skal forstås på samme måte som det tilsvarende begrepet i folketrygdloven § 13-3. I denne bestemmelsens annet ledd defineres to ulike kategorier arbeidsulykker: det markerte ulykkesbegrep (en plutselig eller uventet ytre hending) og det avdempede ulykkesbegrep (en konkret tidsbegrenset ytre hending som medførte en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid). Det er kravstiller, altså forsikrede, som har bevisbyrden.

Nemnda tar først stilling til om hendelsen 10.2.19 faller inn under det markerte ulykkesbegrepet.

Skade oppstått under utførelse av ordinært arbeid anses normalt ikke som en arbeidsulykke, jf. Rt-2006-1642. Høyesterett har blant annet i Rt-2009-1485 slått fast at formuleringen "en plutselig eller uventet ytre hending" må tolkes slik at hendelsen må være ulykkesartet. I flere saker har Høyesterett uttalt at det kreves et ulykkesmoment for at det skal foreligge en hendelse som omfattes av det markerte ulykkesbegrepet, jf. blant annet Rt-2009-1619, avsnitt 53. Dette innebærer at noe i den ytre situasjonen må ha utviklet seg på en uventet måte og at dette uventede er årsaken til den aktuelle skaden.

Det er ikke tidsnære opplysninger om at noen plutselig og uventet ytre hending er årsak til forsikredes skade. Etter nemndas syn var det påregnelig at pasienten kunne sige sammen igjen og ha behov for hjelp, og situasjonen kan ikke anses som unormal. Nemnda kan etter dette ikke se at hendelsen omfattes av det markerte ulykkesbegrepet. Dette er i tråd med lignende saker der det har oppstått skade etter løft av en bruker/pasient som er i ferd med å falle eller sige ned jf. bl.a. avgjørelse 2022-378, 2020-335 og 2019-303.

Spørsmålet blir etter dette om hendelsen omfattes av det avdempede ulykkesbegrepet. Skade oppstått ved løft av gjenstander omfattes bare av det avdempede ulykkesbegrepet der det er tale om løft av spesielt tunge gjenstander, løft av gjenstander med uventet vekt, løft som ligger utenfor arbeidstakerens normale arbeidsoppgaver, eller løft i en vanskelig arbeidsstilling eller under andre ugunstige omstendigheter, jf. Rt-2007-882 avsnitt 39.

Nemnda legger i tråd med praksis vekt på om det forelå en vanskelig arbeidsstilling eller om en ekstraordinær påkjenning kan ha utgjort et ulykkesmoment. Etter nemndas syn oppsto skaden under en arbeidsoperasjon som var en del av forsikredes normale arbeidsoppgaver. Det er ikke tale om en uventet tyngde og det foreligger heller ikke opplysninger om noen spesielt vanskelig arbeidsstilling, jf. blant annet avgjørelse 2023-1165. Nemnda finner etter dette at hendelsen også faller utenfor det avdempede ulykkesbegrepet. Forsikredes anførsel om at det foreligger en arbeidsulykke ettersom det manglet hjelpeanretning eller andre pleiere, kan ikke føre frem.

Spørsmålet er videre om tilfellet faller inn under yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Bestemmelsen omfatter "annen skade og sykdom" som skyldes påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser. Høyesterett har i flere dommer lagt til grunn at § 11 første ledd bokstav c ikke er ment å ha et vidt anvendelsesområde, og at den skal fungere som en sikkerhetsventil for tilfeller som ligger nær opp til hva som dekkes etter bokstav a og b, jf. blant annet Rt-2011-368 avsnitt 45. I avsnitt 46 heter det videre at rent "manuelle arbeidsoppgaver vil kunne omfattes" og at det "nok foreligger en 'arbeidsprosess' selv om arbeidstakeren har en viss valgmulighet med hensyn til utførelsen, for eksempel fordi det er naturlig å velge en fremgangsmåte fremfor en annen", men i avsnitt 47 understrekes at uttrykket "skadelige stoffer eller arbeidsprosesser" gir anvisning på en begrensning.

Slik nemnda ser det, kan ikke løftet i aktuelle sak betegnes som en skadelig arbeidsprosess, og bestemmelsen i bokstav c får ikke anvendelse i forsikredes tilfelle.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).